

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ, ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

За результатами наукових доповідей на методологічному семінарі НАПН України «Розвиток національної професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України», 21 листопада 2024 р.

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6220>

БАЗИЛЬ

Людмила Олександрівна

доктор педагогічних наук,
професор, вчений секретар
Інституту професійної освіти
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

Анотація. В інформаційному повідомленні узагальнено ключові ідеї наукових доповідей і виступів учасників методологічного семінару Національної академії педагогічних наук України «Розвиток національної професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України». Розкрито методологічні та теоретичні засади модернізації професійної освіти з урахуванням актуальних викликів і можливостей реформування системи під впливом глобалізаційних процесів. Акцентовано увагу на законодавчих аспектах адаптування освітніх стандартів до міжнародних вимог, а також концептуальних підходах до кар'єрного консультування та професійної орієнтації майбутніх фахівців. Позичено державно-приватне партнерство в Україні й за кордоном як важливий чинник розвитку інфраструктури професійної освіти та залучення бізнесу до процесу професійної підготовки кваліфікованих кадрів. Наголошено на необхідності підвищення цифрових компетентностей педагогів і впровадження інноваційних методів навчання. Означено перспективи інтеграції національної професійної освіти до європейського освітнього та наукового простору, що відкриває нові шляхи для обміну досвідом, участі в міжнародних програмах і розширення можливостей для науковців, педагогічних працівників і здобувачів освіти. Сформульовано рекомендації для розвитку національної професійної освіти в умовах повоєнного відновлення й євроінтеграції України.

Ключові слова: професійна освіта; методологічний семінар; модернізація освіти; євроінтеграція; цифровізація; державно-приватне партнерство; кар'єрне консультування.

21 листопада 2024 р. відповідно до плану роботи Національної академії педагогічних наук України відбувся методологічний семінар «Розвиток національної професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України» (НАПН України, 2024b; Інститут професійної освіти НАПН України, 2024).

Для участі в заході було надіслано близько 300 заявок від наукових співробітників академічних інститутів, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів освіти, представників обласних науково (навчально)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти, органів державної влади, громадських організацій, аспірантів, а саме: 8 академіків і 5 членів-кореспондентів, 37 докторів наук, 90 кандидатів наук, 17 докторів філософії, 19 представників органів державної влади, місцевого самоврядування, партнерів, 39 педагогічних працівників закладів різних рівнів освіти, 65 аспірантів. Модерування заходу здійснювала *Нелля Ничкало*,

доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, академік-секретар [Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України](#).

Мета методологічного семінару НАПН України полягала в обґрунтуванні методологічних, теоретичних, концептуальних засад і визначенні перспектив розвитку національної професійної освіти в умовах повоєнного відновлення та євроінтеграції України (НАПН України, 2024а).

Відкриваючи методологічний семінар [Василь Кремень](#), президент НАПН України, академік НАН і НАПН України, актуалізував значимість професійної освіти для повоєнного відновлення України: «Саме підготовка фахівців у цій системі забезпечує розвиток абсолютно всіх сфер життя і діяльності в Україні. Надзвичайно багато зроблено і робиться, але, безумовно, ми свідомі того, що існує ще багато проблем, як у самій професійній

освіті, так і в суспільстві щодо бачення професійної освіти», — зазначив академік.

Констатуючи складні реалії функціонування закладів освіти в умовах війни, президент НАПН України закликав: «Потрібно орієнтуватися на сучасні виклики, що постали перед професійною освітою. Ми маємо сформулювати такі рекомендації, що забезпечать успішність і конкурентоспроможність професійної освіти у нинішніх надзвичайно складних умовах». Прогнозуючи великі виклики для професійної освіти у повоєнний час, що зумовлюватиметься її головною роллю у відбудові України, В. Кремень наголосив: «Орієнтуючись на кращий світовий досвід і прак-

тику, яка достойним чином підтвердила свою ефективність в Європі, ми повинні не забувати власні традиції в майбутньому і сприяти тому, щоб державна влада, громадянська думка, суспільство визнали надзвичайну вагомість професійної освіти у повоєнному відновленні України, уможлиблюючи підвищення рівня престижності цієї ланки освіти й авторитету випускників закладів професійної освіти». Виголошуючи мотиваційну промову, президент НАПН України узагальнив: «Інноваційний тип прогресу людства зумовлює необхідність підготовки фахівців, здатних упродовж життя змінювати набуті знання, підвищувати свій рівень фаховості відповідно до глобалізаційних і цивілізаційних змін». Насамкінець Василь Кремень актуалізував учасникам семінару три надзвичайно важливі завдання розвитку професійної освіти у воєнний і повоєнний час:

- по-перше, формування суспільної думки про значимість професійної освіти в Україні нині й на майбутнє;
- по-друге, підвищення рівня авторитету випускників закладів професійної освіти;
- по-третє, забезпечення сучасності та якості професійної підготовки майбутніх фахівців.

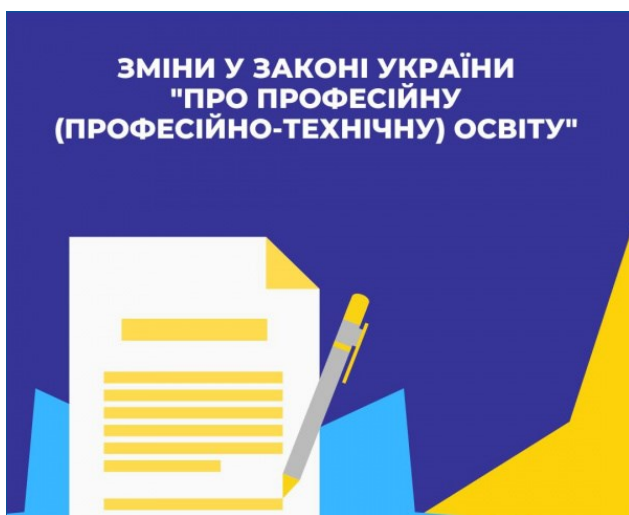
Голова підкомітету з питань професійно-технічної та фахової передвищої освіти [Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій](#), народний депутат України, кандидат технічних наук [Ольга Коваль](#), аналізуючи реалії професійної освіти в умовах воєнного стану, констатувала швидкоплинність змін: після повномасштабного вторгнення великих втрат зазнали такі традиційні галузі, як металургія, будівництво, енергетика. Водночас доповідач наголосила на появі нових пріоритетних напрямів ринку праці (інформаційні технології, кібербезпека, відновлення інфраструктури тощо), що потребують віднайдення нових підходів до професійної підготовки конкурентоспроможних фахівців, перена-

вчання представників різних категорій населення, зокрема ветеранів, внутрішньо переміщених осіб. З-поміж можливостей адаптації професійної освіти до нових економічних, технологічних і соціальних викликів, О. Коваль виокремила:

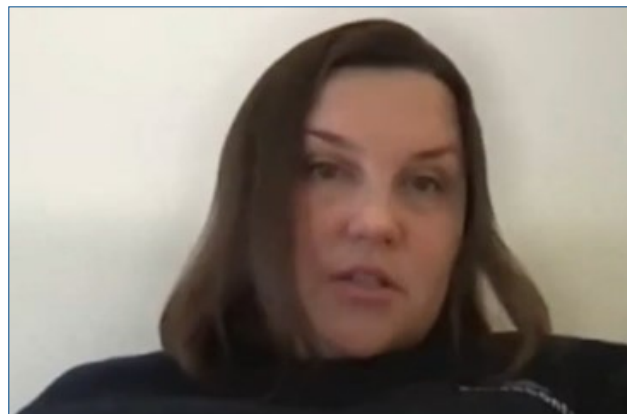
- короткострокові програми професійного навчання, що дають змогу швидко опанувати професію, підвищити кваліфікацію чи просто перенавчитися для швидкої адаптації в умовах сучасного ринку праці;
- часткові кваліфікації, що уможливають швидке здобуття кваліфікації і фінансове забезпечення власної життєдіяльності;
- мобільність людського капіталу;
- онлайн-навчання.

Аргументувавши гнучкість і адаптивність як ключові ознаки професійної освіти України, доповідач висвітлила законодавчі механізми її адаптації до нових економічних, технологічних і соціальних викликів. Народний депутат України актуалі-

зувала необхідність прийняття оновленої версії законопроекту «Про професійну освіту», а також наголосила на таких пріоритетах: посилення взаємодії між закладами освіти, роботодавцями й органами влади для забезпечення відповідності освітніх програм потребам економіки; розвиток системи незалежного оцінювання якості професійної освіти та сертифікації кваліфікацій; забезпечення гнучкості освітніх програм та можливостей для навчання дорослого населення протягом життя. Завершуючи виступ, Ольга Коваль висловила переконання, що результати методологічного семінару НАПН України стануть особливим «дороговказом модернізації професійної освіти в умовах повоєнного відновлення нашої країни».

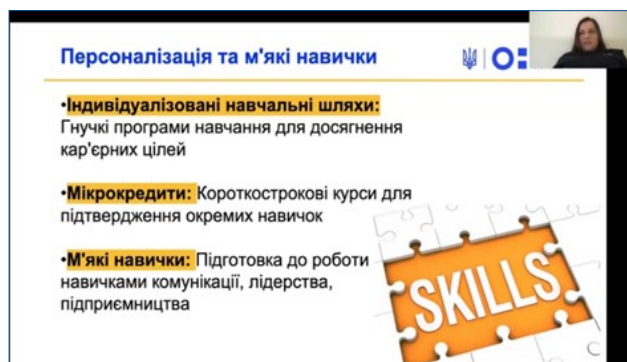
Суголосно змінам чинного законодавства і висвітленим у доповіді народного депутата Укра-

їни питанням *Ірина Шумік*, генеральний директор директорату професійної освіти Міністерства освіти і науки України, кандидат наук з державного управління, схарактеризувала сучасні тренди професійної освіти.

Особливу увагу доповідач зосередила на:

- механізмах персоналізації навчання й розвитку «м'яких» навичок здобувачів освіти (запровадження індивідуалізованих навчальних програм, планів для досягнення кар'єрних цілей);
- діджиталізації, роботизації, гейміфікації; запровадження дуальної освіти, учнівства, стажувань, мікрокредитів;
- створення умов для інклюзивної професійної освіти;
- підвищення рівня професійних навичок і кваліфікацій дорослих;

- практичну реалізацію принципів сталого розвитку тощо.

Характеризуючи означені тренди професійної освіти, доповідач актуалізувала необхідність розроблення концепції професійної орієнтації здобувачів професійної освіти та відповідного плану заходів з її реалізації та зробила акцент на об'єктивній потребі зміни ролі викладача, якому «потрібно розглядіти таланти дітей і підтримати їх в особистісному зростанні, тобто бути більше партнером, другом кожного учня, допомагаючи йому пізнавати себе на шляху кар'єрного розвитку».

Відзначаючи вагому роль наукових результатів вчених [Інституту професійної освіти НАПН України](#), зокрема щодо запровадження дуальної освіти, діджиталізації навчання, І. Шумік наголосила на віднайденні ефективних механізмів організації виробничої практики учнівської молоді, оновленні підходів до налагодження співпраці з роботодавцями. Узагальнюючи виступ, доповідач підкреслила: «сучасні тренди національної професійної освіти України зорієнтовані на інтеграцію новітніх технологій, адаптацію до потреб ринку праці, підвищення якості навчання, а також забезпечення доступу до освіти для всіх верств населення».

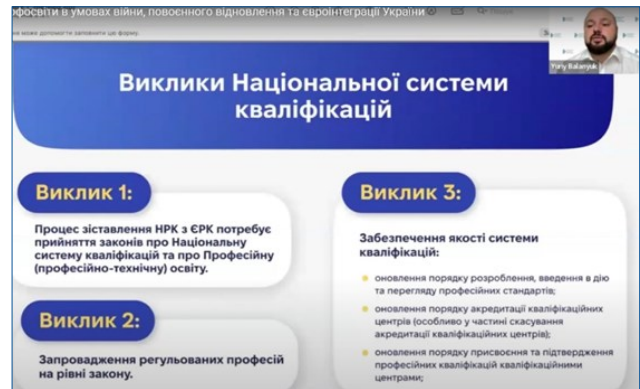
Під час пленарного засідання методологічного семінару [Юрій Баланюк](#), кандидат технічних наук, голова [Національного агентства кваліфікацій](#) проаналізував особливості розвитку Національної системи кваліфікацій в умовах євроінтеграції, виокремив ключові виклики та запропонував шляхи їх вирішення на законодавчому рівні з урахуванням євроінтеграційної політики.

Основну увагу доповідач зосередив на роз-

критті змісту і результатів реалізації основних функцій діяльності Національного агентства кваліфікацій у контексті кожного етапу розвитку людського капіталу, а саме: розроблення нормативно-правових актів, підзаконних актів, пропозицій до законопроектів, що стосуються національної системи кваліфікації; навчання розробників професійних стандартів; методичне забезпечення розроблення професійних стандартів тощо.

Під час виступу Ю. Баланюк зупинився також на результатах діяльності новоствореного національного координаційного центру європейської рамки кваліфікації, зокрема, формування інструментів визнання кваліфікаційних центрів, їх акредитації, обліку інформації про присвоєння професійних кваліфікацій. Насамкінець голова Націона-

льного агентства кваліфікацій актуалізував необхідність забезпечення ринку праці фахівцями «потрібних» кваліфікацій за рахунок розвитку мікро- та часткових кваліфікацій, регульованих професій, а також об'єктивну потребу нормативного вдосконалення регулювання системи кваліфікацій в Україні.

Основну наукову доповідь «Розвиток національної професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України» презентувала учасникам семінару [Валентина Радкевич](#), директор [Інституту професійної освіти](#)

[НАПН України](#), доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України.

Проаналізувавши світові й національні виклики, на які мусить реагувати вітчизняна система професійної освіти, академік зазначила: «Сучасні геополітичні й національні виклики змушують систему професійної освіти України вчитися оперативного реагувати на трансформацію не лише вітчизняного, але й європейських ринків праці». Особливий наголос доповідач зробила на думці, що за нинішніх екстремальних цивілізаційних обставин реалізація включених до Плану відновлення України національних освітніх проєктів є можливою тільки на основі об'єднання зусиль наукової і педагогічної громадськості, покращен-

ня координації їх діяльності з роботою влади, громадського сектору й бізнесу.

Об’єктивно аргументуючи важливість діяльності Національної академії педагогічних наук України й зокрема Інституту професійної освіти НАПН України, Валентина Радкевич схарактеризувала основні здобутки та напрями роботи учених, а саме:

- розроблення й уведення до **Національного класифікатора** професійних стандартів із нових актуальних як для системи освіти України, так і для розвитку повоєнного ринку праці професій;
- розроблення і запровадження в освітню практику **педагогічних інновацій** (ІПО НАПН України, n.d. b), зокрема: інноваційних методик (організації дуальної форми навчання, професійної орієнтації, кар’єрного, психологічного, правового, юридичного, економічного консультування педагогів і здобувачів освіти); технології розвитку соціального партнерства, дорожньої карти для роботодавців з упровадження дуальної форми здобуття освіти, алгоритмів проектування освітньо-виробничого середовища закладу П(П)О, електронних ресурсів, вебсайтів;
- організація школи для педагогів «Створення SMART-комплексів навчальних дисциплін» (Пригодій та ін., 2019);
- проведення **Всеукраїнського конкурсу «ПЛАНЕТА ІТ»** (ІПО НАПН України, n.d. a), вебінарів для захисту ментального здоров’я педагогів і здобувачів професійної освіти у воєнний час;
- консультування з питань інклюзивної професійної освіти тощо. Характеризуючи **наукові результати діяльності** колективу Інституту професійної освіти НАПН України, Валентина Радкевич відзначила їх соціальну значущість, випереджувальність, практико-зорієнтованість.

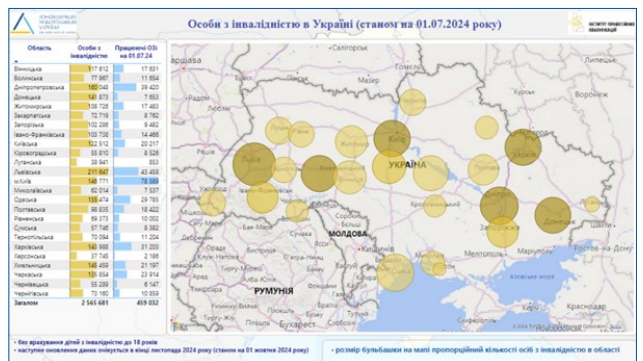
Наприкінці доповіді, академік НАПН України узагальнила: «Сучасна система професійної освіти України має забезпечувати розв’язання трьох стратегічних завдань: підвищувати стійкість фахівців та економіки країни під час війни; прискорю-

вати повоєнне відновлення; посилювати євроінтеграцію для забезпечення подальшого сталого розвитку українського суспільства. Виконанню цих задач сприятимуть наукові результати діяльності, зокрема, масштабне їх упровадження для забезпечення фаховості, конкурентоздатності й самозарядності нашої молоді — вихованої в душі свободи, справедливості та готовності боронити демократичні основи існування українського суспільства».

Під час пленарного засідання президент **Конфедерації роботодавців України**, кандидат еконо-

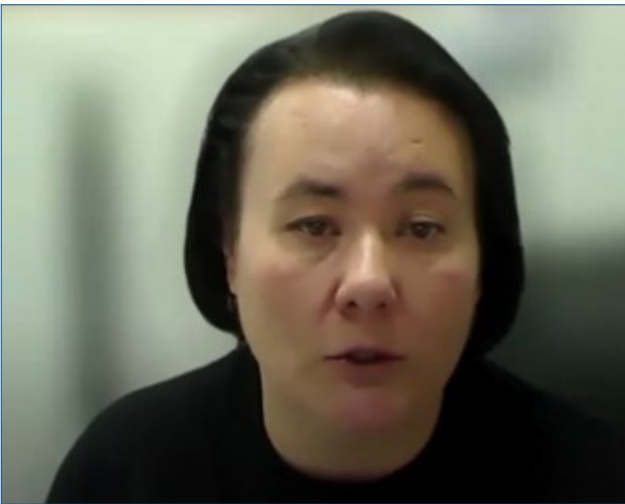

мічних наук **Олексій Мірошніченко** розкрив специфіку інклюзивного ринку праці. Висвітливши інформаційно-кількісні демографічні дані, доповідал проаналізував спроможності закладів професійної (професійно-технічної) і фахової передвищої освіти за критеріями кількості вступників і ставлення роботодавців до якості підготовки майбутніх фахівців. Президент Конфедерації роботодавців України наголосив на необхідності включати у програми підготовки закладами професійної освіти кваліфікованих працівників сучасні навички, зокрема, «зелені» навички, навчання впродовж життя, розвиток навичок інклюзивного навчання тощо.

«Зокрема, навички інклюзивного навчання критично важливі для України, яка прагне сформувати максимально інклюзивний ринок праці, який включав би не лише вже відомі категорії працівників та працівниць, але й поки що такі, «недооцінені» категорії, як особи з інвалідністю, дорослі вікової категорії «60+», жінки та трудові емігранти», — зазначив О. Мірошніченко.

Начальник Управління професійного навчання та міжнародного співробітництва Державного центру зайнятості *Лілія Грабовська* проаналізува-

ла демографічні фактори, що обумовлюють сучасний ринок праці, який зараз є доволі нестабільним. Характеризуючи зміст [Єдиного порталу вакансій](#) (Державна служба зайнятості, n.d.), розпорядником якого є Державна служба зайнятості України, доповідач зупинилася на конкретних кількісних показниках щодо професій і вакансій сучасного ринку праці.

Учасники методологічного семінару дізналися, що з 2024 року щодня з'являється до 250 тис. вакансій, більшість із них стосуються безпосередньо робітничих професій. За сферами діяльності вакансії розподіляються таким чином: 18% охоплює сфера торгівлі, 59% — маркетинг та реклама, 10% — транспорт, майже 9% — промисловість, 5% від загальної кількості вакансій — медицина. Найбільш затребуваними на сучасному ринку праці є представники професій сфери торгівлі, транспорту та надання послуг, зокрема, кухар, охоронник, пекар, слюсар, водії, швачка, електрики, електромонтери різних категорій різних класів. При цьому в структурі безробіття жінки мають набагато більший відсоток, ніж чоловіки, що зумовлено нестачею осіб чоловічої статі.

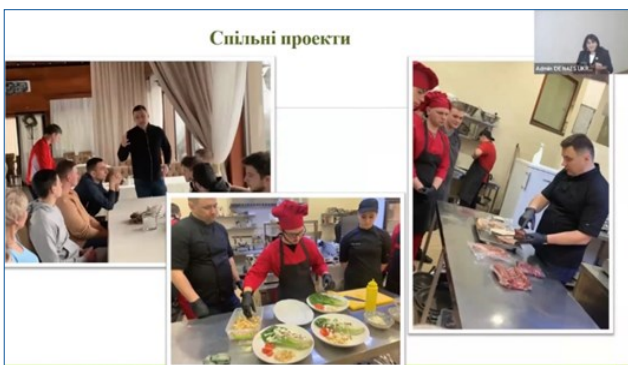

У такому контексті Л. Грабовська зазначила, «роботодавці визнають об'єктивну потребу в прийнятті жінок на посади, властиві для осіб чоловічої статі, йдеться про професії будівельників, електромонтерів. Для розв'язання проблеми кадрового дефіциту Урядом України затверджено «Експериментальний проєкт щодо організації професійного навчання жінок для працевлаштування у сферах, де вони були традиційно недостатньо представлені» (Кабінет Міністрів України, 2024). Особливий акцент доповідач приділила висвітленню ініціатив і змін у діяльності [Державної служби зайнятості](#) в умовах воєнного стану для задоволення реальних потреб ринку праці за такими напрямками, як: професійне навчання, ваучерні програми навчання, пошук роботи, гранти на власну справу, компенсації.

Про сучасні акценти професійної освіти йшлося у виступі директора департаменту освіти і науки, молоді та спорту [Закарпатської обласної військової адміністрації](#), доктора педагогічних наук, професора *Мар'яни Марусинець*. Доповідач актуалізувала значущість професійної освіти для відбудови повоєнної Української держави. Зпоміж важливих пріоритетних напрямів сфери

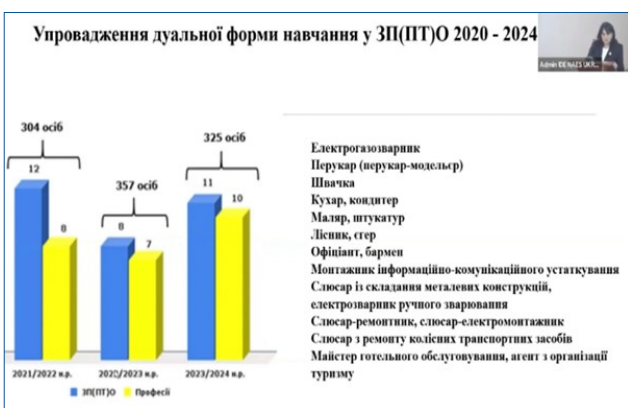
професійної (професійної-технічної) освіти дослідниця схарактеризувала регіональні аспекти дуальної, дистанційної та екстернатної форм здобуття освіти. Доповідач висвітлила досвід реалізації на Закарпатті Регіональної програми реалізації Стратегії реформування шкільного харчування на період до 2027 року, що охоплює створення безпечного освітнього середовища, підвищення рівня організації харчування, збільшення

кількості учнів, охоплених гарячим харчуванням, створення модернізованих харчоблоків із сучасним обладнанням тощо.

Особливу увагу М. Марусинець зосередила на модернізації матеріально-технічної бази закладів професійної (професійно-технічної) освіти, створенні центрів професійної кар'єри для організації професійної орієнтації молоді і дорослого населення на робітничі професії.

Насамкінець представниця Закарпатської обласної військової адміністрації підкреслила: «Сьогодні суспільство повинно зрозуміти, що без якісної сучасної підготовки висококваліфіковано-

го робітника, реформування і комплексної підтримки саме системи професійно-технічної освіти, неможливо буде відродити економіку України».

На питаннях реалізації стратегії формування людського капіталу для інвестиційної привабливості професійної освіти кожного регіону і України в цілому зосередив увагу учасників методоло-

гічного семінару *Петро Коржевський*, директор департаменту освіти і науки Рівненської обласної військової адміністрації.

Основні акценти доповідач зробив на практичній реалізації тенденцій державно-приватного партнерства, теорії кластеру, ідеях смарт-кваліфікації, навчання за ваучерами, короткострокових програм. «Сучасний керівник закладу освіти має бути освітнім менеджером і маркетоло-

гом, розуміти новітні тренди ринку, — наголосив директор департаменту освіти і науки Рівненської обласної військової адміністрації.

Наприкінці глибокого й соціально значущого виступу директор департаменту освіти і науки узагальнив: «Сучасний заклад освіти — це інноваційне комфортне для кожної людини освітнє середовище».

Позиціонує державно-приватне партнерство як унікальний спосіб об'єднання ресурсів держави, закладів освіти, приватного сектора для досягнення спільних дій фахової передовищої освіти, директор Відокремленого структурного підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «*Немішаївський фаховий коледж*», кандидат сільськогосподарських наук, доктор філософії в галузі державного управління *Володимир Альохін* зосередив увагу на її суперечливих питаннях і конструктивних способах їх розв'язання.

«Одним із ключових завдань професійної підготовки конкурентоспроможних фахівців для відбудови повоєнної України, — наголосив управлінець, — є забезпечення інтеграції теоретичних знань із практичними навичками. Яскравим прикладом синергії освіти, виробництва і бізнесу є Немішаєвський фаховий коледж із потужною теоретичною і навчально-виробничою матеріально-технічною базою».

Детально висвітлюючи освітній досвід закладу, В. Альохін зупинився на значущості виробничого навчання й практики, що організовується на базі 30 навчально-виробничих лабораторій «колекційно-дослідне поле», «квітникарство», «навчальна бухгалтерія», «трактори», «автомобілі», «бджільництво», «рослинництво», «тваринництво», «цифрові технології в енергетиці» тощо. Насамкінець доповідач зазначив: «Якщо освіта є фундаментом українського суспільства, то державно-приватне партнерство виступає стратегічним механізмом і каталізатором змін, що прискорює його розвиток. Лише об'єднавши зусилля держави, закладів та бізнесу ми досягнемо якісної підготовки конкурентоспроможних фахівців».

Керівник Громадської організації «Всеукраїнська асоціація працівників професійно-технічної освіти» **Катерина Мірошніченко** висвітлювала нагальні проблеми законодавчого забезпе-

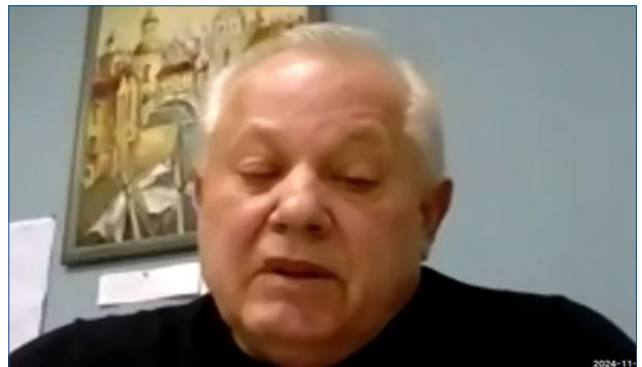
чення професійної освіти. Особливі акценти доповідач зробила на таких не врегульованих питаннях сучасного законодавства, як застаріла законодавча та нормативно-правова база; відсутність виважених критеріїв для проведення оптимізації мережі закладів професійної освіти; формування показників регіонального замовлення; здобуття професійних кваліфікацій дорослим населенням, зокрема, шляхом упровадження програм короткострокового навчання, здобуття часткових та

мікро кваліфікацій, визнання статусу виданих по завершенню навчання сертифікатів; обмеження прибуткової діяльності закладів професійної освіти; збереження і розвитку переміщених закладів професійної освіти тощо.

Підсумовуючи виступ, К. Мірошніченко зауважила: «Лише враховуючи означені проблеми у формулюванні положень для сучасного закону, ми зможемо досягти високої якості професійної освіти та підвищити її престижність».

Директор **Державного професійно-технічного навчального закладу «Дніпровський центр професійно-технічної освіти»**, доктор філософії **Олександр Стрілець** розпочав свій виступ словами вдячності Національній академії педагогічних наук України, зокрема Інституту професійної освіти НАПН України, за цінні пропозиції і нароби, що активно впроваджуються в системі професійної освіти, зумовлюючи її конкурентоспроможність та інноваційність. Наголошуючи на необхідності кардинальних перетворень і трансформацій

сучасного суспільства в цілому й освітньої галузі зокрема, доповідач зазначив: «Професійна освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені, а тому потребує розроблення й упровадження нових моделей, методик, технологій».

Аналізуючи сучасний освітній простір закладів професійної освіти, доповідач характеризував його основні інновації (цифровізація, STEM-освіта, інтерактивне, проектне навчання, дуальна освіта тощо), що сприяють задоволенню вимог ринку праці.

Прикінцеве слово було надано першому віцепрезиденту НАПН України, в.о. головного вченому секретаря НАПН України, доктору педагогічних наук, професору, академіку НАПН України *Володимирі Луговому*. Схвально оцінюючи проведення пленарного засідання методологічного семінару, академік наголосив на важливості євроінтеграційних процесів та приведення вітчизняної термінології у відповідність до світових норм, зокрема вживанні поняття «професійна освіта», що поєднує дві важливі ланки освітньої

галузі — професійно-технічну та фахову передвищу. Позиціонуючи методологічний семінар як «важливу комунікаційну платформу, де є можливість висловити різні й обговорити різні думки представників органів державної влади, роботодавців, керівників закладів освіти, науковців і педагогів-практиків», В. Луговий закликав усіх

учасників надати матеріали виступів і сформулювати пропозиції щодо вдосконалення національної системи професійної освіти, які будуть акумульовані й інтегровані у збірник матеріалів методологічного семінару.

Насамкінець академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України *Нелля Ничкало* висловила глибоку вдячність усім учасниками семінару, доповідачам за цінні, змістовні інформаційно-аналітичні доповіді та цікаві прогностичні пропозиції.

З відеозаписом пленарного засідання методологічного семінару «Розвиток національної професійної освіти в умовах війни, повоєнного відно-

влення та євроінтеграції України» можна ознайомитися на офіційному Youtube-каналі Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України (Інститут професійної освіти НАПН України, 2024).

Пленарне засідання методологічного семінару НАПН України логічно продовжилося в онлайн-форматі шести секцій.

У роботі секції «*Методологічні й теоретичні засади модернізації професійної освіти в сучасних умовах*» (модератори: *Олександр Кучерявий*, доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; *Петро Лузан* — доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії науково-методичного супроводу підготов-

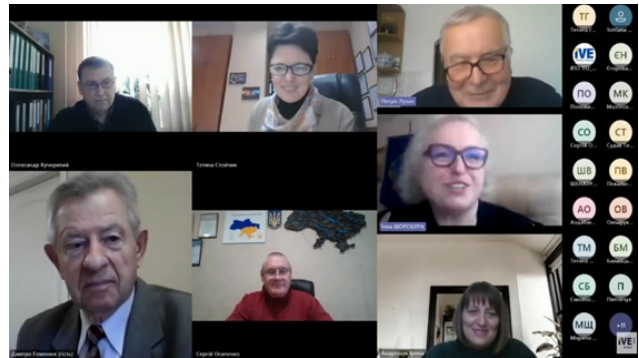
ки фахівців у коледжах і технікумах Інституту професійної освіти НАПН України) взяло участь понад 40 осіб.

Учасники секційного засідання заслухали доповіді: *Інни Шоробури*, доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента НАПН України, ректора *Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії*, про інноваційні підходи до професійної підготовки майбутніх учителів в умовах цивілізаційних змін; *Ірини Андруцук*, доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва *Хмельницького національного університету*, яка актуалізувала увагу на основних тенденціях модернізації професійної освіти в контексті сучасних вимог.

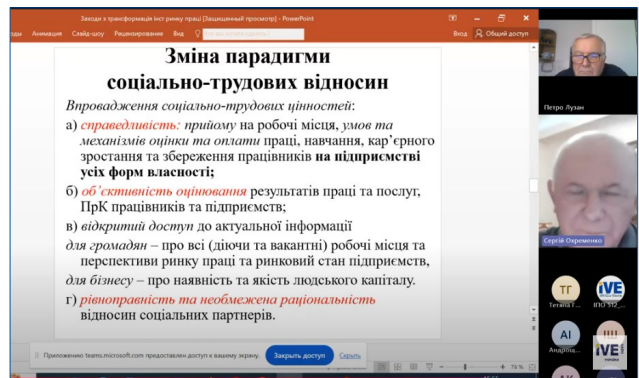
Особливий резонанс викликала доповідь доктора педагогічних наук, заступника директора з навчально-виробничої роботи *Комунального закладу освіти «Криворізький професійний гірничо-технологічний ліцей»* Дніпропетровської обласної ради *Тетяни Стойчик* про сучасні механізми реалізації соціальної взаємодії для забезпечення

якості професійної підготовки майбутніх фахівців, а також виступ доктора філософії, директора ТОВ «ДРБП «Новобудова» *Сергія Охременка* про новітні підходи і способи модернізації системи професійної освіти.

з особливостями розвитку професійних компетентностей здобувачів професійної освіти у процесі виробничої практики в умовах воєнного стану ознайомив присутніх доктор філософії,

директор Державного навчального закладу «Дніпрорудненський професійний ліцей» *Сергій Осипенко*, а викладач Комунального закладу освіти «Криворізький професійний гірничо-технологічний ліцей» Дніпропетровської обласної ради *Наталія Єгорова* висвітлила методологічні засади реалізації інтегративного підходу до формування комунікативних компетентностей майбутніх фахівців в умовах відновлення соціально-економічного потенціалу України.

З відеозаписом секції «**Методологічні й теоретичні засади модернізації професійної освіти в сучасних умовах**» можна ознайомитися на офіційному Youtube-каналі Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України (Інститут професійної освіти НАПН України, 2024b).

До засідання секції «**Законодавче забезпечення реформування професійної освіти в умовах глобалізаційних процесів: виклики і відповіді**» (модератори: *Микола Пригодій* — доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту професійної освіти НАПН України; *Наталія Філіпчук* — доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогі-

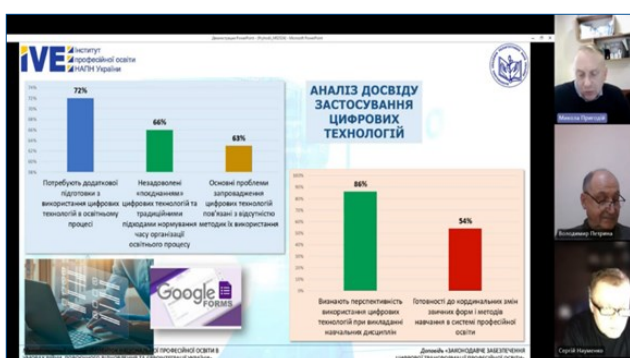

чної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України) долучилися понад 20 провідних науковців, експертів та представників освітянської спільноти.

Під час секції слово мав *Володимир Петрина*, кандидат юридичних наук, професор кафедри економіко-правових дисциплін Навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, який розглянув міжнародний досвід, зокрема приклади США та Канади, щодо стандартизації термінології та її впливу на розвиток правничої освіти, особливо в умовах трансформаційних викликів.

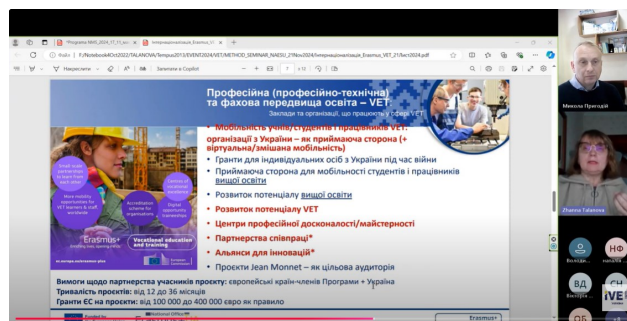
Микола Пригодій, доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту професійної освіти НАПН України акцентував увагу на необхідності оновлення нормативно-правової бази, що сприятиме впровадженню цифрових технологій у професійне навчання.

Жаннета Таланова, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник Відділу забезпечення якості вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України, менеджер Націона-

льного Еразмус+ офісу в Україні презентуючи доповідь з питань інтернаціоналізації для вдосконалення якості професійної освіти, підкреслила значення інтеграції української професійної освіти у світовий освітній простір та активізацію міжнародної співпраці.

Модератор секції, *Наталія Філінчук*, доктор педагогічних наук, старший науковий співробіт-

ник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, ініціювала жваву дискусію серед учасників. У ході обговорення були сформовані ключові рекомендації: прискорити прийняття Верховною Радою України Закону України «Про професійну освіту»; вдосконалити законодавчу базу для розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти, враховуючи кращі практики ЄС і світу; розробити правові механізми стимулювання цифровізації закладів професійної освіти; затвердити стандарти інтернаціоналізації професійної освіти та визначити механізми її підтримки на національному рівні; внести зміни до трудового законодавства для посилення ролі дуальної освіти у підготовці кадрів; сприяти популяризації професійної освіти через державні програми підтримки освітніх ініціатив. Учасники наголосили на необхідності продовження діалогу між освітянами, законодавцями та роботодавцями для підвищення ефективності реформ у сфері професійної освіти в Україні.

Перегляд відеозапису секції «**Законодавче забезпечення реформування професійної освіти в умовах глобалізаційних процесів: виклики і відповіді**» доступний на офіційному Youtube-каналі Інституту професійної освіти НАПН України (Інститут професійної освіти НАПН України, 2024c).

У засіданні секції «**Концептуальні засади професійної орієнтації й консультування з кар'єрного розвитку майбутніх фахівців**» (модератори: *Валерій Орлов* — доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії професійної кар'єри Інституту професійної освіти НАПН України; *Алла Шевенко* — кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник відділу психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України) взяли близько 40 науковців, педагогів-практиків, аспірантів, роботодавців з усіх регіонів України, в тому числі і представників релокованих закладів професійної освіти.

Результати

Розроблено програмний продукт, код перенесено в Google Colab та є доступним за адресою: <https://colt.ly/tmcSnp>

За даними емпіричного дослідження було отримано ряд реальних даних респондентів, що дозволило з'ясувати їх відповідність певному професійному профілю

У таблиці наведено два найрепрезентативніші результати, а саме респондентів № 8 та № 49

Загальні результати кожного респондента дослідження мають надвисоку точність визначення пріоритетних професійних напрямків, освітньою системою виконує ранжування за найбільшою відповідністю значенням 1

Respondent's identification №	Interpretation of neural networks results	
	Professional direction profile	Probability of successful professional implementation
8	EA	94.0%
	EU	3.0%
	EM	0.9%
49	CYW	99.9%
	SC	0.0000033%

EA – професійний напрям "Екологія та сільське господарство"
EU – професійний напрям "Енергетика та комунальні послуги"
EM – професійний напрям "Технологія та виробництво"
CYW – професійний напрям "Підприємство та економіка"
SC – професійний напрям "Соціальна опіка"

Учасники секції акцентували увагу на готовності суспільства в цілому й науково-освітньої спільноти зокрема, до надання допомоги молоді в опануванні ключовими компетентностями, ціннісними орієнтаціями, знаннями, уміннями, навичками, способами мислення та діяльності, розвитку комплексу індивідуально-особистісних якостей, що сприятимуть самозайнятості й успішному веденню бізнесу відповідно до цивілізаційних викликів. Предметом жвавого обговорення були питання щодо консультування здобувачів професійної освіти з молодіжного підприємництва в умовах цифрової трансформації суспільства, співвідношення особистісно-професійного розвитку та кар'єрного зростання тощо.

Учасники ознайомились із основними доповідями, що стосувались методології консультування з молодіжного підприємництва в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (Базиль & Орлов, 2023), концептуальних засад

вання з кар'єрного розвитку майбутніх фахівців (Ігнатович та ін., 2020), особливостей використання інформаційних технологій у консультуванні з кар'єрного розвитку здобувачів професійної освіти (Закатнов, 2024), державної підтримки молодіжного підприємництва в умовах воєнного стану, кар'єрного консультування в діяльності педагога професійного навчання (Помиткін та ін., 2019) тощо.

Ґрунтовні доповіді представили наукові співробітники лабораторії професійної кар'єри Інституту професійної освіти НАПН України, відділу психології праці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН Украї-

Діяльність Центру професійної кар'єри

Напрямки діяльності

Підтримка університетами стартапів та інноваційних ідей

Акселераційні програми
Університети створюють спеціальні акселераційні програми, які надають студентам-підприємцям менторство, фінансування та ресурси для розвитку їхніх стартап-проектів.

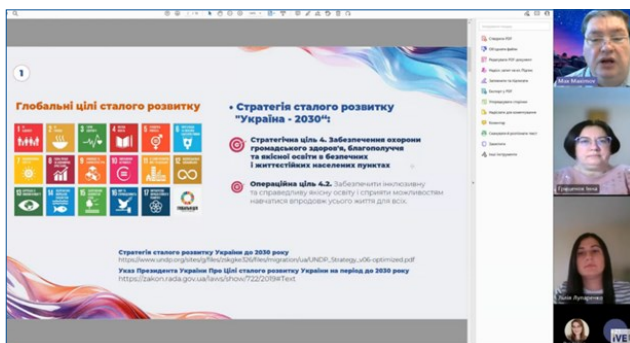
Інноваційні лабораторії
На базі університетів функціонують інноваційні лабораторії та центри, де студенти можуть реалізовувати свої ідеї та розробки.

консультування з молодіжного підприємництва в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (Базиль, 2023), науково-методичного забезпечення консультування з молодіжного підприємництва в закладах професійної освіти (Базиль та ін., 2022), новітніх компетенцій кар'єрних радників як чинника розвитку резильєнтності особистості юнацького віку в умовах російської війни проти України (Шевенко, 2023), концептуальних засад професійної орієнтації й консульту-

ни, лабораторії консультативної психології та психотерапії Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету, Центру професійної кар'єри Колківського центру професійної освіти Волинської області, аспіранти. До активного обговорення долучилися педагогічні працівники, які здійснюють підготовку майбут-

Реальні бізнес-кейси у підготовці фахівців

- Проект "Revas – Business Simulation Games": REVAS**
Участь студентів у симуляціях, де вони управляють віртуальними компаніями, приймають рішення на основі цифрових даних та оптимізують роботу через автоматизовані системи.
- Університет Логістики в Познані (WSL):**
Пропонує курси, спрямовані на вивчення систем управління ланцюгами поставок (SCM) із використанням цифрових платформ.
- Amazon Web Services (AWS):**
AWS Academy співпрацює з польськими університетами, пропонує студентам безкоштовні сертифікаційні курси для роботи з хмарними сервісами.

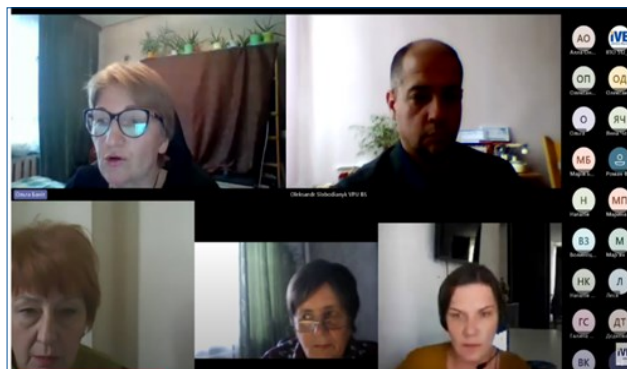
них педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, а також науковці інших структурних підрозділів НАПН України. За підсумками роботи секційного засідання було сформульовано рекомендації: сприяти поєднанню загальноосвітньої і професійної підготовки учнівської молоді з метою формування ключових і загальнопрофесійних компетентностей, розробити державну концепцію професійної орієнтації молоді, яка навчається, забезпечити фінансування програми освітньої підготовки кар'єрних радників (консультантів) закладів професійної освіти, розробити регіональні програми підтримки молодіжного підприємництва та сприяти створенню на базі закладів професійної освіти центрів кар'єри та підприємництва.

З відеозаписом секції «Концептуальні засади професійної орієнтації й консультування з кар'єрного розвитку майбутніх фахівців» можна ознайомитися на офіційному Youtube-каналі Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України (Інститут професійної освіти НАПН України, 2024d).

Під час роботи секції «Вітчизняний і зарубіжний досвід державно-приватного партнерства у розвитку професійної освіти» (модератори: *Ольга Баніт* — доктор педагогічних наук, старший дослідник, головний науковий співробітник відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; *Світлана Кравець* — кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач лабораторії

зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійної освіти НАПН України) презентовано результати експериментальної роботи щодо розвитку управлінської компетентності суб'єктів державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти (*Ганна Романова*) й обґрунтовано технології управління закладами професійної освіти, що впливають на підвищення показників розвитку управлінської компетентності (*Янна Чепуренко*); акцентовано увагу на значенні корпоративної/неформальної та державної/формальної освіти (*Ольга Баніт*); представлено практичні інструменти, що можуть бути використані у процесі розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти, а саме: алгоритм партнерської взаємодії у розробленні професійних кваліфікацій для повоєнного відновлення економіки України (*Світлана Кравець*), етапи створення та особливості організації ефективної діяльності кваліфікаційних центрів (*Алла Онищенко*); презентовано стратегію партнерської взаємодії професійних коледжів із представниками ринку праці (*Наталія Горбатюк*) та кращі практики партнерства професійної (професійно-технічної) освіти для модернізації професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників (*Марина Пулявець*).

Перегляд відеозапису секційного засідання

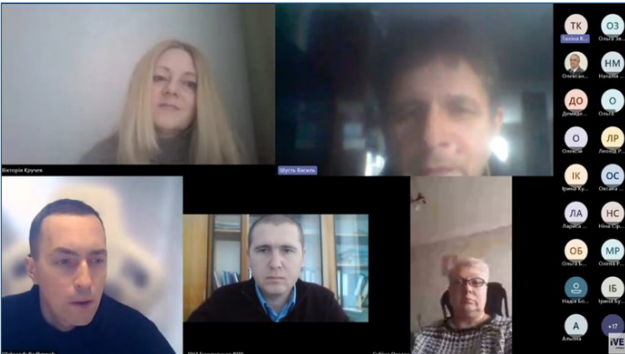

«Вітчизняний і зарубіжний досвід державно-приватного партнерства у розвитку професійної освіти» доступний на офіційному Youtube-каналі Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України (Інститут професійної освіти НАПН України, 2024e).

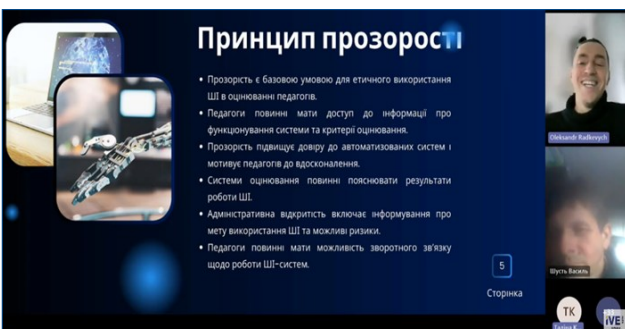
Учасники секції «Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах цифрової трансформації суспільства» (модератори: *Вікторія Кручек* — доктор педагогічних наук, доцент, завідувач лабораторії дистанційного професійного навчання Інституту професійної освіти НАПН

України; *Лариса Петренко* — доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України) актуалізували проблематику цифрової трансформації щодо вдосконалення освітнього процесу і підвищення якості освіти, наголошуючи, що цифровізація є відповіддю на сучасні виклики. Використання цифрових технологій дає змогу забезпечити доступність освіти, адаптувати освітній процес до нових умов ринку праці та

технологічного розвитку. Разом з тим, їх впровадження супроводжується низкою проблем, які впливають на ефективність підготовки фахівців. Одним із вагомих чинників, що зумовлюють ефективність цифрової трансформації в освітньому процесі є рівень цифрової компетентності педагогічних працівників. На секції були присутні понад 40 учасників із різних регіонів України, зокрема Одеської, Житомирської, Дніпропетровської, Рівненської, Херсонської областей та міста Києва. Слухачі ознайомились з доповідями, що стосувались принципів розроблення цифрової платформи професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників; особливостей освітньої діяльності викладача в умовах змішаного навчання; сучасних підходів до забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти в умовах змішаного навчання, удосконалення цифрових компетентностей педагогічних працівників.

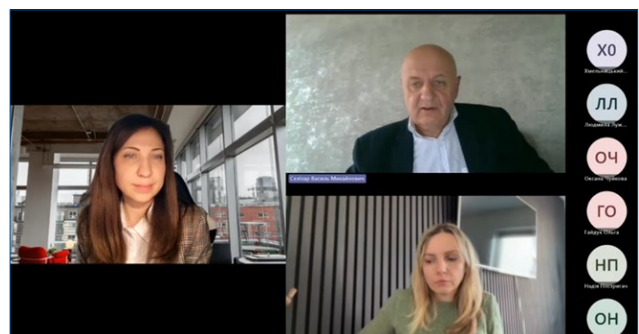

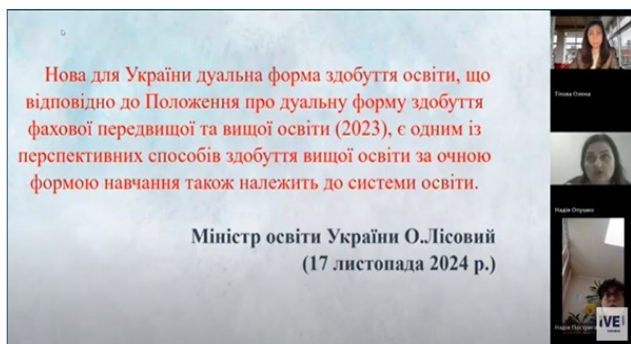
Жваву дискусію викликали доповіді про використання цифрових освітніх інструментів для патріотичного виховання здобувачів освіти, етичні аспекти використання штучного інтелекту в оцінюванні професійної діяльності педагогічних працівників.

Основні доповіді представили працівники лабораторії електронних навчальних ресурсів, лабораторії дистанційного професійного навчання Інституту професійної освіти НАПН України, відділу моніторингу і оцінювання якості загальної середньої освіти Інституту педагогіки НАПН України. В обговоренні взяли участь педагогічні працівники, які здійснюють підготовку майбутніх педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, науковці інших підвідомчих установ НАПН України. Відеозапис секційного засідання «Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах цифрової трансформації суспільства» можна переглянути на Youtube-каналі Інституту професійної освіти НАПН України (Інститут професійної освіти НАПН України, 2024f).

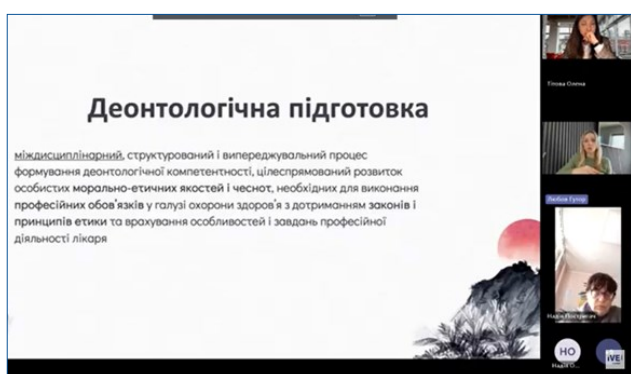
У роботі секції «Перспективи розвитку професійної освіти в умовах євроінтеграційних процесів» (модератори: *Олена Тітова* — доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах Інституту професійної освіти НАПН України; *Надія Постригач* — доктор педагогічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України) взяли участь науковці, аспіранти, викладачі закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, керівники, методисти, фахівці навчально-методичних центрів професійно-технічної освіти Вінницької, Дніпропетровської, Запорізької, Закарпатської, Київської, Львівської, Сумської, Хмельницької областей та м. Києва.

Головною темою секційного обговорення були перспективи розвитку професійної освіти в

умовах євроінтеграційних процесів. Під час секції основні доповіді стосувалися проблем: розвитку дуальної освіти в умовах євроінтеграції України (*Надія Онушко*); самовдосконалення викладачів фахових коледжів (*Олена Тітова*); деонтологічних аспектів професійної підготовки майбутніх лікарів в університетах Японії (*Любов Гутор*); євроінтеграційний перспектив підготовки кваліфікованих робітників (*Ліліана Осадча*); міжнародного партнерства в підготовці кваліфікованих робітників для агроіндустрії (*Василь Селізар*). У виступах йшлося про сучасні тенденції щодо

професійного розвитку педагогів закладів освіти всіх рівнів, фахівців дошкільної освіти, початкової школи, закладів професійної та вищої освіти.

Обговорювалися результати вивчення зарубіжного досвіду підготовки викладачів різних дисциплін, бакалаврів соціальної роботи, майбутніх лікарів, фахівців морського профілю, декоративного мистецтва, кваліфікованих робітників для аграрного виробництва таких країн як Німеччина, Польща, Угорщина, Канада, Японія. Було наголо-

шено, що процеси інтеграції вітчизняної професійної освіти до європейського освітньо-наукового простору, з одного боку, відкривають нові можливості професійного розвитку для викладачів і здобувачів освіти завдяки розширенню доступу до інструментів академічної мобільності, участі у міжнародних програмах співпраці, міжнародних освітніх, наукових і соціальних проєктах, виконанні спільних досліджень. З іншого боку, ці процеси детермінують посилення вимог до організації освітнього процесу, рівня володіння іноземними мовами і викладачами, і здобувачами, обізнаності стосовно особливостей європейських систем і підходів до організації освітнього процесу та забезпечення якості освіти. Більш того, євроінтеграційні процеси потребують системних підходів стосовно розроблення стратегій євроінтеграції з баченням кінцевої мети, розробленням відповідних програм, складанням дорожніх карт з покроковим плануванням розвитку національної системи професійної освіти, окремо закладу освіти і навіть професійного розвитку кожного педагогічного працівника з тим, щоб забезпечити швидку ефективну, засновану на результатах наукових досліджень та успішних практиках інтеграцію вітчизняної професійної освіти до європейського освітньо-наукового простору з урахуванням національних інтересів та цілей, а також вітчизняних здобутків та особливостей.

З відеозаписом секції «Перспективи розвитку професійної освіти в умовах євроінтеграційних процесів» можна ознайомитися на офіційному Youtube-каналі Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України (Інститут професійної освіти НАПН України, 2024g).

Результати секційних засідань було оприлюднено на підсумковому пленарному засіданні, під час якого актуалізовано необхідність модернізації професійної освіти для прискорення відбудови та стійкого економічного зростання України, сприяючи випереджувальному науково-технічному, технологічному та культурно-моральному розвитку суспільства та підготовці фахівців інноваційного типу — особистостей, громадян, професіоналів. За результатами всебічного обговорення проблем розвитку професійної освіти в умовах нових цивілізаційних викликів учасниками методологічного семінару Національної академії педагогічних наук України «Розвиток національної професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроін-

теграції України» підготовлено й ухвалено рекомендації на національному, регіональному й інституційному рівнях (НАПН України, 2024b).

Національний рівень:

- прискорити прийняття Верховною Радою України законів України «Про професійну освіту»;
- розробити стратегію модернізації професійної освіти з урахуванням сучасних викликів і загроз, спричинених повномасштабною російською агресією проти України;
- вдосконалити законодавчу базу для розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти з урахуванням кращих практик країн ЄС і світу;
- впроваджувати механізми державно-приватного партнерства для реалізації дуальних програм професійної освіти, створення інноваційних освітніх структур, оновлення змісту професійної освіти і навчання та оновлення матеріально-технічної бази закладів професійної освіти;
- сприяти консолідації зусиль закладів професійної, фахової передвищої, вищої та післядипломної освіти, наукових установ, громадських організацій, органів державної влади й представників бізнесу з розвитку національної системи кваліфікацій;
- сприяти розробленню сучасних професій і актуальних професійних (повних/часткових) кваліфікацій та створенню на базі закладів професійної освіти акредитованих кваліфікаційних центрів для визнання результатів навчання здобувачів, присвоєння/підтвердження професійних (повних/часткових) кваліфікацій;
- забезпечити поєднання загальноосвітньої і професійної підготовки учнівської молоді з метою формування ключових і загальнопрофесійних компетентностей;
- започаткувати розроблення освітніх програм профільної середньої освіти професійного спрямування;
- створити міжвідомчу раду з питань цифровізації професійної освіти;
- проводити заходи з адаптування національної системи забезпечення якості освіти відповідно до Європейської системи забезпечення якості у професійній освіті (European Quality Assurance in Vocational Education and Training, EQAVET) та сприяти імплементації Європейської кредитної системи професійної освіти і навчання (European credit system for vocational education and training, ECVET);

- розробити державну концепцію професійної орієнтації молоді, яка навчається;
- забезпечити фінансування програми освітньої підготовки кар'єрних радників (консультантів) закладів професійної освіти;
- створити національну програму підтримки міжнародного співробітництва в сфері професійної освіти для забезпечення академічної мобільності учасників освітнього процесу.

Регіональний рівень:

- забезпечити підтримку релокованих закладів професійної освіти;
- сприяти розвитку неформальної освіти, підтримці та реалізації регіональних, муніципальних програм професійної освіти і навчання незайнятого населення, у тому числі внутрішньо переміщених осіб та ветеранів війни, а також осіб, які мають обмежений доступ до ринку освітніх послуг;
- започаткувати експерименти з провадження інноваційної освітньої діяльності на базі закладів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти;
- розробити регіональні програми підтримки молодіжного підприємництва;
- сприяти створенню на базі закладів професійної освіти Центрів досконалості, кваліфікаційних центрів, центрів кар'єри та підприємництва, навчально-практичних центрів тощо;
- забезпечувати взаємодію закладів професійної освіти з регіональними центрами Державної служби зайнятості України та суб'єктами економічної діяльності;
- залучати заклади професійної освіти України до міжнародних програм співробітництва.

Інституційний рівень:

- здійснювати наукові дослідження, спрямовані на обґрунтування концептуальних засад розвитку професійної освіти, розроблення моделей, технологій і методик професійної підготовки майбутніх фахівців відповідно до потреб сучасного ринку праці та кращих практик розвитку професійної освіти і навчання у країнах ЄС; формувати нові підходи до організації освітнього процесу та забезпечення екологізації та цифровізації професійної освіти; створювати й упроваджувати актуальні педагогічні інновації для підвищення мотивації молоді до здобуття робітничих професій, професійного розвитку педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників;
- забезпечити створення в закладах професійної освіти інклюзивного освітнього середовища, а

також середовища для формування соціально активних, відповідальних та успішних фахівців з активною громадянською позицією і високими морально-етичними якостями, здатних до само-реалізації, самовдосконалення та кар'єрного зростання;

- активізувати участь викладачів та здобувачів закладів професійної освіти у всеукраїнських та міжнародних конкурсах професійної майстерності;
- заохочувати педагогічних працівників та здобувачів професійної освіти до розвитку іншомовної компетентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Базиль, Л.О. (2023). Концепція консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Інноваційна професійна освіта. Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної) Інституту професійної освіти НАПН України (27-30 березня 2023 р.)*, 2(9), 343-347. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736074/>
- Базиль, Л.О., Байдулін, В.Б., Гриценко, І.А., Ершова, Л.М., Орлов, В.Ф., Савченко, М.О., & Теловата, М.Т. (2022). *Молодіжне підприємництво в умовах воєнного стану: практичний poradnik*. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735025/>
- Базиль, Л.О. & Орлов, В.Ф. (2023). Консультування з молодіжного підприємництва: методологія і концепція. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 3(127), 149-163. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/741265/>
- Державна служба зайнятості. (n.d.). *Єдиний портал вакансій*. <https://www.dcz.gov.ua/job>
- Закатнов, Д.О. (2024). Інформатизація професійної орієнтації та консультування з професійної кар'єри учнівської молоді: вітчизняні та зарубіжні практики. *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації: збірник матеріалів*, 163-168. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740089/>
- Ігнатович, О.М., Татаурова-Осика, Г.П., Заєць, І.В. & Шевенко, А.М. (2020). *Кар'єрне консультування: практичний посібник* (О.М. Ігнатович, ред.). Кропивницький: Імекс-ЛТД. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724027/>
- Інститут професійної освіти НАПН України. (n.d. a). *Всеукраїнський конкурс на кращий електронний освітній матеріал або ресурс «Планета IT»*. <https://ivet.edu.ua/planeta-it/>
- Інститут професійної освіти НАПН України. (n.d. b). *Педагогічні інновації для освітньої практики*. <https://ivet.edu.ua/pedagogichni-innovaciyi/>
- Інститут професійної освіти НАПН України. (2024a, 23 листопада). *Розвиток національної профосвіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=YeFX1pxdHo>
- Інститут професійної освіти НАПН України. (2024b, 25 листопада). *Секція 1. Методологічні й теоретичні засади модернізації професійної освіти в сучасних умовах* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=YnqWNt6S4CU>
- Інститут професійної освіти НАПН України. (2024c, 25 листопада). *Секція 2. Законодавче забезпечення реформування професійної освіти в умовах глобалізаційних процесів: виклики і відповіді* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=7WaFi9LICbl>
- Інститут професійної освіти НАПН України. (2024d, 25 листопада). *Секція 3. Концептуальні засади професійної орієнтації й консультування з кар'єрного розвитку майбутніх фахівців* [Відео]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=ARd_P-5-tLo
- Інститут професійної освіти НАПН України. (2024e, 25 листопада). *Секція 4. Державно-приватне партнерство у вітчизняному і зарубіжному досвіді професійної освіти* [Відео]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=jGkzff_U86I
- Інститут професійної освіти НАПН України. (2024f, 25 листопада). *Секція 5. Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах цифрової трансформації суспільства* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=0BH3DhF0DU4>
- Інститут професійної освіти НАПН України. (2024g, 25 листопада). *Секція 6. Євроінтеграційні перспективи розвитку професійної освіти в умовах глобалізаційних процесів і нових викликів* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=YfchDzAUwwk>
- Кабінет Міністрів України. (2024, 15 листопада). *Про реалізацію експериментального проекту щодо організації професійного навчання жінок для працевлаштування у сферах, де вони були традиційно недостатньо представлені (1302)*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1302-2024-p>
- Конфедерації роботодавців України. (n.d.). *Головна*. <https://employers.org.ua/>
- Національна академія педагогічних наук України. (2024a, 18 жовтня). *21 листопада 2024 р. відбується методологічний семінар НАПН України «Розвиток національної професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України»*. <https://naps.gov.ua/ua/press/announcements/3410/>
- Національна академія педагогічних наук України. (2024b, 21 листопада). *Методологічний семінар НАПН України «Розвиток національної професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України»*. <https://naps.gov.ua/ua/press/releases/3450/>
- Помиткін, Е.О., Рибалка, В.В., Павлик, Н.В., Становських, З.Л., Ігнатович, О.М., Заєць, І.В., Шевенко, А.М., Татаурова-Осика, Г.П., Радзімовська, О.В., Жмурко, М.Д., Бастун, М.В., & Іванова, О.В. (2019). *Психологічний супровід навчання різних категорій дорослого населення: монографія* (Н.В. Павлик, ред.). Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих ім. І.Зязюна НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720056/>

- Президент України. (n.d.). *Промови та звернення Президента України Володимира Зеленського* <https://www.president.gov.ua/news/speeches>
- Пригодій, М.А., Гуржій, А.М., Липська, Л.В.), Гуменний, О.Д., Зуєва, А.Б., Кононенко, А.Г., Прохорчук, О.М. & Белан, В.Ю. (2019). *Методичні основи розроблення SMART-комплексів для підготовки кваліфікованих робітників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти* : методичний посібник. Житомир: Полісся, <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/720268/>
- Радкевич, В.О. (2022). Інститут професійної освіти НАПН України: від наукових досліджень — до кращих освітніх практик. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4115>
- Шевенко, А.М. (2023). Проблеми підготовки радника з професійної орієнтації для закладів загальної середньої освіти. *Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*, 1 (7), 86-97. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/736674/>

DEVELOPMENT OF NATIONAL VOCATIONAL EDUCATION IN THE CONTEXT OF WAR, POST-WAR RECOVERY, AND UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION

Based on the results of scientific reports at the methodological seminar of NAES of Ukraine "Development of National Vocational Education in the Context of War, Post-War Recovery, and Ukraine's European Integration" on November 21, 2024

Liudmyla Bazyl

DSc in Pedagogy, Professor, Scientific Secretary of Institute of Vocational Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The informational message summarises the key ideas from the scientific reports and presentations of the participants of the methodological seminar titled "Development of National Vocational Education in the Context of War, Post-War Recovery, and Ukraine's European Integration". The methodological and theoretical foundations for the modernisation of vocational education are revealed, taking into account the current challenges and opportunities for reforming the system under the influence of globalization processes. Attention is focused on the legislative aspects of adapting educational standards to international requirements, as well as conceptual approaches to career counseling and professional orientation for future specialists. Public-private partnerships in Ukraine and abroad is positioned as an important factor in the development of vocational education infrastructure and business involvement in the process of professional training of qualified personnel. The author emphasises the need to enhance teachers' digital competencies and introduce innovative teaching methods. The prospects for the integration of national vocational education into the European educational and scientific space are outlined, which opens up new ways for experience exchange, participation in international programs, and expanding possibilities for researchers, educators, and learners. Recommendations for the development of national vocational education in the context of post-war recovery and Ukraine's European integration are formulated.*

Keywords: *vocational education; methodological seminar; education modernization; European integration; digitalisation; public-private partnership; career counseling.*

Дата публікації: 5 грудня 2024 р.